

Pokalbis su kun. dr. Andriumi Narbekovu

„Kur žmogus, ten ir gailestingumas... Ten jo vieta.“

„Palaiminti gailestingieji, jie susilauks gailestingumo“ – skaitome Šv. Mato Evangelijoje. Koks tai principas? Ar jis atskleidžia ypatingą Dievo veikimo mechanizmą?

Mechanizmas yra labai aiškus ir paprastas. Prisiminkime auksinę taisyklę – nedaryk kitam to, ko nenorėtum, kad kiti tau darytų. Visi, kas yra mastantys ir laisvi, šią taisyklę priima ir lengvai bei noriai jos laikosi. Tuose palaiminimuose taip pat slypi universali tiesa. Gailestingumas yra dvipusis, tai lyg dviejų pusių judėjimas, kuris neįmanomas be atsigręžimo viens į kitą. Negalime kalbėti apie gailestingumą, jei kalbame tik apie vieną žmogų – tai būtų nesuvokiama. Gailestingumas, tam tikra prasme, daro mus žmonėmis, nes atsigręžiame į kitą. Daro mus Evangelijos žmonėmis, nes kitiems dovanojame gerąją žinią – Dievo gailestingumą.

Kas yra Dievo gailestingumas ir kaip jis pasireiškia mūsų gyvenime, kaip neapsirikti ir jį atpažinti?

Dievo gailestingumas yra įvairiai interpretuojamas. Kartais tos interpretacijos neatitinka pačios gailestingumo esmės. Norėčiau kalbėti kaip gydytojas ir parodyti klaidingai suvokiamą gailestingumą ligonių pastoracijoje. Pavyzdžiui, kalbant apie eutanaziją, gailestingumas ligoniams ir kenčiantiems labai akcentuojamas, tačiau klaidingai. Esą padėkime žmogui nebeleisdami jam kankintis, palengvinkime jo kančias atimdami jam gyvybę. Skleidžiant melą yra labai naudinga panaudoti dalį tiesos ir taip apgauti žmones. Jie tikės tuo melu, nes ten yra dalis tiesos, bet tik dalis. Visi intuityviai suvokia, kad reikia ligoniams rodyti gailestingumą ir pritaria siūlomai formai, tačiau mažai kas susimasto apie tą formą, po ja slypinčiu turiniu. Labai svarbu pasižiūrėti, kas po tuo slepiasi, koks skelbiamo gailestingumo turinys, ar tai derinasi su pačiu gailestingumu, ar tai nėra gailestingumo priešprieša?

Gailestingumas reiškia kartu kentėti, kartu būti, o tuo pačiu tai reiškia ir kartu aukoti laiką. Tokio gailestingumo laukia ligoniai. Viena iš priežasčių, kodėl žmonės nenori gyventi, yra tai, kad jiems trūksta tikro gailestingumo, trūksta tų, kurie nori kartu su jais aukotis, kartu kentėti. O parodyti gailestingumą numarinant žmogų, kaip eutanazijos atveju, yra priešingybė gailestingumui, iškreiptas gailestingumas. Taigi, gailestingumu galima manipuliuoti ir geriems, ir blogiems tikslams.

Gailestingumas neturėtų būti tapatinamas su gailėsčiu. Gailestis gali būti labai nepriimtinas ir neigiamai paveikti žmogų, ypač, kai su apgailėstavimu pradedam žiūrėti į kokį neįgalų, su tariamu gailėsčiu apie tą žmogų kalbame. Manau, kad tokiu būdu tikrai neprisidedam prie tikro gailestingumo plėtojimo.

Gailestingumo, kaip ir atleidimo, prigimtis yra gimdyti gailestingumą ir atleidimą. Patyręs gailestingumą, automatiškai imi jį dalinti kitiems. Tampi gailestingumo ir atleidimo dalyviu ir liudytoju, gailestingumo apaštalu. Neįmanoma patyrus tikrą gailestingumą išlikti negailestingu.

Kalbate apie gailestingumo plitimą, užsikrėtimą skleisti jį, o ar lengva jį priimti, ar paprasta jį įsileisti, net jei jis dovanajamas veltui?

Šiandieniniame pasaulyje žmogus nori būti nuo nieko nepriklausomas ir visko siekia savo jėgomis. Būti savarankišku yra kiekvieno suaugusio žmogaus troškimas. Be to, jis trokšta saugumo, todėl stengias visais įmanomais būdais viskuo apsirūpinti pats. Norint patirti gailestingumą, reikia išsižadėti savo galios, pripažinti savo silpnumą, atsiverti Dievui, o tai nėra lengva net šventiesiems, juolab paprastiems žmonėms. Ir tikrai, yra žmonių, kurie nori padėti kitiems, tačiau stokojantys gailestingumo nesileidžia ir pasilieka užsidarę savyje. Kartais ilgai ir sunkiai tenka pralaužinėti sieną norint tokiam žmogui padėti. Kita vertus, galbūt bijoma patirti ydingo gailestingumo ir todėl užsisklendžiama savyje. Kiti - galbūt nėra atviri, per daug pasitiki savimi ir nori išlikti nuo nieko nepriklausomi, tačiau tai nėra teisinga pozicija, nes nei vienas žmogus iš tiesų nėra atskiras. Visi mes esame nuo kažko priklausomi. Pavyzdžiui, kalbant apie savižudybes, žmogus pasirenkantis mirtį mano turįs teisę taip elgtis ir galvoja, kad niekam nieko blogo nedaro, bet puikiai žinome kiek žmonių jo pasitraukimas paliečia, kiek žmonių sužaloja dvasiškai.

Tenka matyti žmonių, kurie sugeba šitą sieną pralaužti. Juos ištinga palengvėjimas, jie atsikvepia. Kiekvienam žmogui reikia kito žmogaus. Kiekvienas nori būti mylimas, kiekvienas nori patirti gailestingumą, kiekvienas nori, kad jam būtų atleista. Lygiai taip pat ir iš jo to paties laukiama. Gailestingumas tam tikra prasme yra laikysena, kuriai principas „aš – sau, tu – sau“ negalioja.

Kartais žmogus negali pats sau atleisti, negali būti pats sau gailestingas, pavyzdžiui, abortą išgyvenusios moterys, ar alkoholizmu sergantys žmonės. Ar yra koks būdas patirti Dievo gailestingumą šiems žmonėms?

Gyvenimiška praktika rodo, kad žmogui yra sunku atleisti kitiems, bet sunkiausia yra atleisti pačiam sau. Abortą išgyvenusioms moterims, kaip ir anoniminiams alkoholikams, yra taikoma speciali dvasinio sveikimo programa. Ji panašiai į anoniminių alkoholikų gydymo programą, kuri susideda iš dvylikos „žingsnių“. Ne iš karto, bet žingsnis po žingsnio ir kitiems padedant artėjama prie susitaikymo su Dievu, su savimi. Paskutinis žingsnis yra žengiamas, kai žmogus sugeba atleisti sau. Be Dievo malonės ir žmonių rodomo gailestingumo to neįmanoma padaryti, tai labai svarbu.

Logiška ir suprantama atrasti gailestingumą ten, kur meilė, pasiaukojimas ir santarvė. Ar gailestingumas nusileidžia į nuodėmės pasaulį, ar jis dovanojamas tiems, kurie nėra Šviesos vaikai?

Verta prisiminti vieną seną paprastą taisyklę – mylėk nusidėjėlį, nekęsk nuodėmės. Nuodėmę nuo nusidėjėlio reikia atskirti. Tam žmogui kaip Dievo kūriniiui rodyti gailestingumą yra vienas dalykas, o netoleruoti tai, ką jis daro – yra kitas. Jei sugebam šiuos du dalykus atskirti, tada tikrai nekyla jokios abejonės, kad nusidedančiam žmogui reikia rodyti gailestingumą ir daugiau nei bet kuriam kitam. Atleidimas ir gailestingumas dovanojamas išvien, jie eina drauge. Problemą sukuria žmogus, nes žmogus nors ir nori būti gailestingas, trokšta teisingumo, kuris tarsi nesiderina su gailestingumu O ir teisingumą būtina suvokiame kaip bausmę ar kančią, neleidami Dievui pranokti mūsų suvokimo rėmų, Jį patį įrėminame. O Dievas dovanodamas žmogui atleidimą kartu yra ir gailestingas.

Susitaikymo sakramentas – ypatingas ženklas, per kurį sugraudinusi širdį parodomas Dievo gailestingumas. Jūs daug laiko praleidžiate klausydamas išpažinčių ir liudydamas Dievo atleidimą, kas priverčia žmones suklupti prie klausyklos?

Labai įvairios priežastys atveda žmogų prie klausyklos. Yra žmonių, kurie dažnai eina išpažinties iš pamaldumo, kiti ateina tik tada, kai yra paliesti sunkios nuodėmės, dar kiti – po daugybės metų. Kaip ten bebūtų, samoningai ar ne, bet yra kažkas, kas vis dėlto prabyla, prakalbina žmogų iš vidaus. Tai – sąžinė. Dažnai prašau žmogaus, sukluptusio prie klausyklos po daugybės metų, kad jis pabandytų suprasti kokia tai yra malonė, kokia tai Dievo dovana, kad jis atėjo. Tai tikrai ne eilinis, jo paties suplanuotas dalykas. Tai nėra tiesiog eilinė idėja užteiti išpažinties einant pro šalį, bet – Dievo vedimas. Po daugybės metų ar pirmą kartą ateiti išpažinties nugyvenus didelę gyvenimo dalį ir nuodėmėse yra tikras stebuklas. Tai žmogaus atsivertimas, atsigręžimas į Dievą. Kokia turi būti didelė jėga, kad šį žmogų atvestų čionai. Ir tokį Dievo veikimą kiekvienas žmogus pripažįsta. Neteko girdėti, kad kas nors savintųsi sau sumanymą ateiti prie klausyklos ir suklupti, tai – Dievo darbas. Žinoma, atsivertimas neapsiriboja tik susitaikymo sakramento šventimu. Sakramentas liudija, kad atsivertimas vyksta, tačiau atsivertimas – viso gyvenimo nuolatinis įvykis.

Kaip Jums atrodo, ar Bažnyčia, kuriai pavesta skleisti Dievo gailestingumą, kartais nesigriebia saugiklių kalbėdama apie Dievo rūstybę ir pragarą?

Bažnyčios istorijoje yra buvę visokių dalykų. Šiandien daugiau sektos gąsdina žmones, baugina Dievo rūstybe. Apokaliptinė kalba, kurią naudoja Evangelija, tikrai neskirta žmogaus įbauginimui, bet vedimui į pasitikėjimą Dievu. Pranašai kaip tik akcentuoja Dievą, kuris yra Gelbėtojas, kuris yra mūsų viltis ir šviesa, o ne bausmė ir tamsa. Dievas yra tas, kuris yra su mumis, ypač sunkiausiais momentais, ir tai mums teikia paguodą. Niekas neabejoja Dievo gailestingumu, tačiau žmogui sunku suderinti gailestingumą su teisingumu, tik – ne Dievui. Mano supratimu, kad būtum neišganytas, reikia velniškai daug dirbti, pabrėžiu – velniškai. Kitaip tariant, reikia labai daug stengtis ir labai tam priešintis, norint nepatekti pas Viešpatį.

Pabaigai noriu paklausti apie Vilnių. Šis miestas tituluojamas Gailestingumo sostine, su kokiomis Vilniaus vietomis Jūs siejate Dievo gailestingumą?

Gailestingumui geografinės vietos nėra. Nėra ypatingos vietos, kur būtų apsistojęs gailestingumas. Kur žmogus ten ir gailestingumas... Ten jo vieta.

Kalbino M. Mitkevičius gailestingumas.com